

Poeta i estudiós de velles oliveres

Xavier Garcia
escriptor



Un bon dia, quan encara feiem el que vòliem -és a dir, poc abans de l'alarma per la Covid-19- i quan tornàvem d'un viatge a Saragossa per "arreglar" el nostre petit món de l'Ebre peninsular, el meu admirat amic Josep M. Franquet (Tortosa, 1950) va posar a les meves mans un volum, certament voluminós (ben bé dos quilos de pes), que havia escrit amb Joan Tous i Martí (Vila-seca, 1956), que porta per títol *Olivo y aceites de calidad*, i que edità perfectament al juliol del 2019 Onada Edicions, de Benicarló, que fundà i dirigeix Miquel Àngel Pradilla, insigne filòleg que professa a la URV de Tarragona i que és molt tingut en compte a l'Institut d'Estudis Catalans, la qual cosa diu molt a favor seu.

No conec, com potser seria la meva obligació, Joan Tous i Martí, però sí que tinc l'honor que Franquet em distingeixi amb la seva amistat i, per tant, quan fullejo aquest impressionant treball (500 pàgines de mida in folio, amb paper de qualitat amb belles i velles fotografies) sobre l'oli al llarg dels segles, l'estació olivarera de Tortosa, el sector oleícola espanyol, les consideracions finals i els annexos, amb referències a les principals empreses i famílies del sector a Tortosa i comarca, quedo aclaparat per la quantitat de feina que ha exigit un treball d'aquest tipus.

I, com Josep Pla quan estava davant situacions que el desbordaven, em pregunto: I tot això, qui ho paga? I íntimament em contesto: això es paga amb amor. Perquè, tant el qui edita com el qui investiga i escriu, no poden esperar grans guanys materials, sinó, sense perdre-hi gaire, la satisfacció cultural d'haver contribuït a incrementar el coneixement de la nostra història passada i la que, en el futur, diran que hem fet en la present.

I qui diu l'oli, diu el blat i la vinya, la trilogia clàssica dels conreus mediterranis, sobre els quals hi ha, evidentment, una bibliografia d'escàndol i que ara no tindrà la inconsciència de descobrir, perquè en el llibre de Tous i Franquet hi ha una bona mostra pel que fa al sector estudiat. També, en relació al vi i la vinya, hi ha una documentació excel·lent en l'igualment extens volum (prop de 800 pàgines) de l'eivissenc Jaume Gelabert, editat per la UNED de Tortosa, que dirigeix justament Josep M. Franquet i que es presentà l'agost de l'any passat al Cellar Les Vinyes del Convent, d'Horta de Sant Joan, propietat de l'empresari Elias Gil. I, pel que fa als cereals, ja m'imagino que hi deu haver molta matèria escrita, perquè, juntament amb l'oli i la vinya, la conca de l'Ebre és terra bladera.

En fi, no acabariem mai, però com que cal acabar d'alguna manera, acabem amb poesia, art i patrimoni natural, perquè els camps d'olivers han generat bells poemes (com els de Machado i Miguel Hernández, que els autors del volum tenen el bon gust de reproduir a les pàgines inicials), la fulla de l'oliver, arbre de pau, va inspirar Picasso, amb el seu cèlebre colom portant al bec una branca, i les vellíssimes i nobles oliveres mil·lenàries, tan presents al Baix Ebre, Montsià i Terra Alta, estan afectades, en bona part, per un espoli indigne, que tracta de ser aturat per campanyes en defensa d'aquest patrimoni.

I, entre els poemes dedicats a l'olivera, el dedicat recentment pel mateix Josep M. Franquet: *Oda a l'olivera mil·lenària*, un conjunt de 21 quartetes d'onze síl·labes rimades, una Oda que em recorda *El Pi de Formentor*, del clergue mallorquí Costa i Llobera, i que bé valdria -com Maria del Mar Bonet va fer amb aquest clàssic del seu país- que algun cantor o cantora de l'Ebre musiqués per a poder formar part del nostre patrimoni global.